

Glimtar av minnen

CARINA BLID

GLIMTAR AV MINNEN

Glimtar av minnen

CARINA BLID

Lassbo Förlag
www.lassboforlag.se

ISBN 978-91-986401-7-5

© Carina Blid, 2021

Materialet i denna bok är skyddat enligt upphovsrättslagen.

Grafisk form: Gabriella Brantdahl

Tryck: ScandBook, 2021
www.scandbook.com

Kapitel 1

ÅR 1945

Så fort de hade åkt iväg skyndade sig Gerd upp till vinden, hjärtat slog hårt och hon andades häftigt, inte av trötthet, utan av rädslan som satte sina klor i henne. Hon hittade Edits resväska längst in. Själv hade hon ingen, men behövde en nu. Hon skämdes för att hon tog Edits, styvmoderns, men vad skulle hon göra? Hon hade inga pengar att köpa en resväska för och måste iväg, det var bråttom. Resväskan skulle hon kunna skicka tillbaka så fort hon fick råd, aldrig skulle hon själv våga komma tillbaka med den. Gerd skyndade sig ner för trappan med resväskan och kontrollerade igen att de inte hade kommit tillbaka för att hämta något som var glömt. Sedan packade hon snabbt och slarvigt, kläder och skor, hela tiden jagad av klockan. Blicken fastnade på dockan, den hon hade fått av sin mamma. En minnessak hade hon velat ha av sin mamma, men vågade inte ta något fotografi från huset och dockan fick också vara kvar. Hon var ju ändå inget barn längre och det fanns andra viktigare saker att få med sig. Hjärtat bultade och händerna rörde sig nervöst när hon snabbt vek ihop kläderna. Så bråttom behövde

hon egentligen inte ha, det skulle dröja minst fyra timmar innan de skulle komma tillbaka och då skulle hon vara långt därifrån. Fredad för hot, hugg och slag. Rädslan för det okända fanns också där. Hur skulle det gå för henne, ensam som hon var. Hon brydde sig inte om att ta med sig något att äta, kände ingen hunger, däremot var strupen torr. Hon tog en klunk vatten ur tillbringaren i köket, vattnet var fortfarande svalt. Det var sista gången som hon skulle smaka på brunnsvattnet, nästa gång blev det stadsvatten. På gården stod cykeln och väntade. Gerd spände fast resväskan med remmar på pakethållaren och cyklade vingligt iväg de tjugo kilometrarna till järnvägsstationen.

ÅR 2000

Helena lämnade äldreboendet med snabba steg. Blåsten ven snålt om benen, trots att hon hade kraftiga byxor gick kylan rakt igenom. Hon huttrade och drog åt kragen på jackan. Håret flög vilt omkring huvudet när hon snett framåtlutad kämpade sig fram till bilen. Det var som en höststorm, kraftiga vindar som nästan tog andan ur henne, trots att det var januari månad, en vintermånad. Lättad satte hon sig i bilen och startade den. Vad hade mamman pratat om idag? Hon skakade på huvudet och suckade tungt. Vissa gånger gick det lättare att prata med henne och andra gånger blev det rena rappakaljan. Hennes mamma, Gerd, var dement. De första tecknen på demens hade kommit för fyra år sedan. Mamman mindes det som hade hänt när hon var barn och ung, däremot det som hände de senaste åren var mer eller mindre

höljt i glömska. Närminnet var det som fungerade sämst. Helena behövde upprepa allt, om och om igen och det var verkligen tålamodsprövande.

Det verkade som om mamman hade ett behov av att prata om det som hade hänt när hon var liten. Det som hon hade upplevt efter vuxentiden berättade hon knappt något om. Om det var av ointresse eller om dessa minnen hade försvunnit i demensens töcken var oklart. Att demensen kunde utvecklas så fort hade förvånat Helena. När Gerd var sjuttioett år märktes inte mycket, men sedan gick det fort och fyra år senare bodde hon på demenshem.

Helena tänkte tillbaka på dagens besök. Hon hade satt sig som vanligt i besöksstolen i rummet och direkt hade mamman spänt ögonen i henne. I handen hade hon hållit i ett gulnat kort, som var skadat i hörnen. Kortet visade huset som mamman hade bott i som liten.

»Jag ville inte lägga på något«, hade Gerd sagt med en bestämd, låg röst, precis som om någon fanns bredvid och hade kunnat höra.

Helena hade som vanligt inte förstått, vad hon pratade om. Efter att ha lirkat lite fram och tillbaka med frågor hade Helena insett att Gerd inte hade velat lägga blommor på graven. Helenas syster Lis hade tagit med mamman till gravarna på allhelgonahelgen för att besöka platsen där Gerds mamma, pappa och syskon låg.

»Han var aldrig snäll, Lis lade samma på alla, men jag ville inte. Han borde inte ha.«

»Sa du inte det till Lis då?« hade Helena undrat.

Mamman hade skakat försiktigt på huvudet och svarat lågt.

»Det är ingen idé, hon vet inget.«

Mamman hade trummat med sitt knotiga finger på kortet och berättat lågt med ett språk, fattigt på utförliga beskrivningar. Helena fick fråga flera gånger för att förstå något så när. Samtidigt vågade hon inte fråga för mycket, då kunde mamman förlora intresset av att berätta eller bli irriterad för att Helena inte förstod det självklara.

Det var märkligt, tänkte Helena, när hon en stund senare körde hem, att mamman berättade vissa saker för henne, men inte för systemen. Berodde det på att Lis var yngre eller att hon var mer känslig? Helenas uppfattning var att Lis inte klarade påfrestningar särskilt bra och det hade mamman tagit hänsyn till, även nu, i sitt dementa tillstånd. Helena tänkte tillbaka på mamman, hur hon hade suttit rak i ryggen, precis som om någon hade sagt till henne att sitta ordentligt. Håret grått och tunt och långt från det blonda, kraftiga hår som Helena mindes. Kläderna satt löst kring den numera avmagrade kroppen. Från att ha varit en välklädd, alltid välsminkad kvinna hade mamman helt förlorat intresset för en vårdad klädsel och för sitt utseende. Det blev lustiga blandningar vad gällde kläder och färger. Det var svårt att förstå att denna dementa, gamla kvinna en gång hade varit en kraftfull, vacker och välklädd kvinna.

»Han var elak ... «

Mamman hade skakat på huvudet och knipit hårt om kortet. Med fingret hade hon upprepat knackat på bilden och sett förskrämd ut.

Å R 1940

Det var som en grotta, mörk och trång, och den var bara hennes. Gerd låg bakom den stora kökssoffan. Hon hade redan ätit upp och skyndat sig att krypa bakom soffan med sin docka. Hon viskade tyst tröstande ord till dockan, som var ledsen. Albin och Axel satt kvar och åt. De åt alltid mer än Gerd. De var elva och tretton år och aptiten var stor, särskilt när de arbetade hemma på åkern och inte var i skolan. Pojkarna satt tysta, hon hörde deras tuggande och kunde urskilja vem av dem som tuggade. Det lät om Albin, för hans tänder smällde ihop på ett särskilt sätt. Det syntes inte på dem att de fick mat överhuvudtaget, de var båda magra, kantiga och hade ett hungrigt utseende. De åt alltid snabbt och sökte med blicken efter mer att äta. Men de sa aldrig något om hungern.

Hon hörde de välbekanta, tunga stegen. Fadern var lång och kraftig. Han satte sig tungt på soffan som knakade. Han tog brödet ur korgen och sedan en tallrik, som skrapades mot bordet. Tuggandet hördes och mellan tuggorna pratade han. Han sa att de var tvungna att ta in höet nästa dag. Vädret såg bra ut och det var bråttom att ta in höet innan regnet kom. Gerd måste också hjälpa till, sa fadern. Hon suckade, nu fick hon inte gå i skolan och hade ingen möjlighet att säga till läraren att hon var tvungen att hjälpa till med höet. Hon var nio år och gick i tredje klass, men hon gick bara varannan dag. Detta år gick hon i en klass där hälften var nio år och hälften ett år äldre. Det var roligare att gå i en klass med de äldre. Nästa år skulle hon gå i en klass där hälften var ett år yngre. Då skulle hon bli tvungen att hjälpa läraren. Hon hade lätt för sig

i skolan och särskilt i matematik. Läraren sa till henne ibland att hjälpa pojkarna, framför allt med matematiken.

Hon såg framför sig hur arg läraren skulle bli när hon inte kom till skolan utan att ha meddelat att hon skulle hjälpa till med höet. Pojkarna i klassen däremot, skulle bli glada när läraren för en gångs skull blev arg på henne. Läraren blev sällan arg på henne för hon var duktig, kunde alltid sin läxa och sjöng bra. Däremot fick flera av pojkarna utskällningar titt som tätt eller fick stå i skamvrån. Alltid var det någon pojke som fick sitta kvar efter skolan. Men nu skulle det alltså bli hennes tur. Det kändes orättvist, men det var inte någon mening att säga till fadern att hon var tvungen att gå i skolan. Han skulle säga bestämt att det var viktigare att få in höet innan regnet kom. Hon hörde fadern kommentera Albin och Axels aptit.

»Äter man mycket, måste man också jobba mycket! I morgon får ni inte ligga på latsidan.«

Gerd undrade varför han sa så. Hennes bröder slet alltid hårt. Någon annan möjlighet fanns inte, då blev det stryk. Nästa kväll, efter att de var klara med dagens skörd av hö, skyndade sig Gerd, utan att säga något till fadern, de tre kilometrarna till skolan. Hon ville hämta skolböckerna. På vägen mötte hon Karl som gick i samma klass. Karl stod och sparkade med träskorna på en sten nere vid vägen. Hon undrade för sig själv vad han gjorde där. Karl bodde i en liten stuga en bit upp i skogen.

»I morgon får du stryk när du kommer till skolan«, sa han skadeglatt och flinade.

Karl var en av de tre i klassen som fick pengar och skolböcker

av socken. Han var fattig och hade oftast luggslitna kläder. Gerd sa inget utan knep ihop läpparna och skyndade sig oroad vidare till skolan. När hon kom fram smög hon in till skolsalen. Golvbrädorna knakade oroväckande och hon försökte väga varje steg för att få så lite golvknarr som möjligt, för att inte avslöja att hon var där. Precis när hon gick ut från skolsalen med böckerna i handen möttes hon av läraren. Han bodde på övervåningen och hade hört ljud. Han hade en bister uppsyn och Gerd blev rädd. Hon stammade med böjt huvud att hon hade blivit tvungen att hjälpa till med höskörden, men att hon hämtade läxböckerna nu. Läraren sade barskt till henne att hon måste be om lov innan hon uteblev, det visste hon ju! Gerd svarade svagt med ett ja och stod kvar orörlig.

»Kommer du i övermorgon?« frågade läraren, nu betydligt mjukare.

»Ja, far sa att det bara var idag och imorgon som jag måste hjälpa till«, svarade Gerd.

Läraren visade vad hon hade i läxa och sa sedan att hon fick gå. Gerd halvsprang lättad hem i den ljumma augustikvällen. Vad förvånade pojkarna i klassen skulle bli när hon kom tillbaka. De visste inte att hon hade träffat läraren kvällen innan. Hon skulle inte få stryk när hon kom tillbaka till skolan.

Kapitel 2

Å R 2000

Helena hade en lugn vecka framför sig eftersom barnen skulle vara hos sin pappa. Hon satt hemma vid skrivbordet och arbetade. Nu, ett år efter skilsmässan började livet fungera igen med barn, skola och det nya arbetet. Hennes före detta man Sune, började kännas mer uthärdlig och hans bitterhet mot henne hade avtagit till ett accepterande. Orsaken till det var troligtvis hans nya kvinna, Cilla. Hans sinnesstämning hade förändrats märkbart efter att han hade träffat henne. De första tre månaderna efter skilsmässan bråkade hon och Sune om det mesta, hur barnen skulle skötas, hur allt skulle delas upp, ekonomin, allt. Hon hade hela tiden försökt hålla barnen utanför bråken och de het-siga diskussionerna men det var inte lätt. Sune kunde, när som helst, även om barnen var i närheten, skälla ut henne. Han var inte särskilt finkänslig och heller inte bekymrad om att barnen skulle ta illa vid sig. Men tack och lov var barnen lugna och harmoniska av sig och hade inte påverkats nämnvärt.

Det var bara den stora flickan, Sara, som av och till visade

tecken och funderingar på att allt inte stod rätt till. Men hon var också i en känslig ålder, femton år, då livet mer än någonsin behövde fasta ramar och kontinuitet. På sätt och vis var det synd att skilsmässan kom mitt i hennes tonår. De andra, Simon tolv år och Sofia tio år, hade varit ledsna i början, men relativt fort kommit över att pappa och mamma skulle skiljas. De hade kompisar med skilda föräldrar och var vana vid att det kunde vara så. Sara hade först inte visat så mycket, utan slutit sig. En gång hade hon reagerat kraftigt, det var när Helena berättade var barnen skulle bo varannan vecka. Sara hade med tårar i ögonen skrikit att livet var förstört och rusat till sitt rum. Sedan hade Sara vägrat att prata under flera dagar. Helena förstod efterhand att dottern inte fick ihop hur det nya livet skulle bli, att bo på två ställen och ändå kunna träffa sina kompisar. Sara hade märkligt nog aldrig ifrågasatt själva skilsmässan, vilket däremot småsyskonen gjorde.

Sara blev mer tystlåten. Helena saknade närheten och förtroendet som hade funnits mellan dem när Sara var yngre. Nu fick hon försöka dra ur Sara vad det var, men fick sällan svar på sina frågor. Ett år efter skilsmässan gick livet sin gilla gång och barnen hade vant sig. Sara hade lugnat sig och funnit att det gick att träffa kompisar, oavsett hos vilken förälder hon bodde.

Det som var svårt, tänkte Helena, var tankarna om att hon hade misslyckats med att hålla ihop en familj. Varför lyckades andra och inte hon? Samtidigt insåg hon att Helena fyrtio år, inte var Helena tjugotvå år, som hon var när de gifte sig. Hon hade förändrats, men var det tillräckligt? Var hon den hon ville vara? Skilsmässan var det största beslutet i hennes liv och som hon

var drivkraften till. Var hon nöjd med sig själv? Var det tillfälligheterna som ledde henne genom livet och där hon själv inte var regissören?

När hon var tjuogoett år träffade hon Sune. Hennes erfarenhet av killar var rätt begränsad, eftersom hon bara hade varit tillsammans med en annan kille före Sune. Den första killen hade hon träffat precis efter gymnasiet och förhållandet blev kort. Killen hade varit lugn, trygg och så här långt senare förstod hon att det var just det som hon hade uppskattat hos honom och behövde. Det gick inte mer än ett halvår in förhållandet, innan hon kunde honom utan och innan. Han var rent ut sagt tråkig, saknade initiativförmåga, var blyg, tystlåten i sällskap och långt ifrån spontan. Han kom sedan in på en utbildning i Stockholm och hon fick jobb på Volvo som gymnasieingenjör. Han hörde inte av sig och hon hade inte saknat honom.

Sune hade hon träffat på en fest. Maria, en kompis till Helena, gick på Chalmers, på Maskintekniklinjen och Maria hade genom studierna lärt känna många nya tjejer och killar. En av killarna hette Ronny. Många av chalmeristerna bodde i studentlägenheter, men Ronny hade haft jobb i några år innan han började studera och hade därför skaffat sig en lägenhet, en tvåa. Ronny skulle ha en fest och hade bett Maria ta med några tjejer, annars blev det för många killar. På Maskintekniklinjen var killarna i majoritet och därför blev ofta tjejer utifrån inbjudna på festerna. Maria hade inte bara frågat Helena, utan även två andra tjejkompisar om de hade lust att komma på festen.

Å R 1981

Det var april och fortfarande kallt. Helena skulle träffa Maria vid Johannastatyn i Brunnsparken. Dit skulle också Marias två studiekompisar komma, som hon inte kände. Helena kom först till mötesplatsen. Hon hade svarta byxor, en svart långärmad top där övre delen var i spetsmönster. Tröja hade hon struntat i, men hon ångrade sig för det var kallt med bara vårjackan. På fötterna hade hon ett par långa bruna skinnstövlar med låg klack. Hon var målad, vilket hon annars aldrig var till vardags, nu kändes det festligt. På ögonfransarna hade hon lagt mascara, på ögonlocken blå ögonskugga och sedan avslutat med rött läppstift. Håret som var nytvättat, hade hon borstat upp kraftigt och det låg som en brun man runt hennes axlar. Hon förstod på omgivningens blickar att hon såg tilldragande ut, vilket gladde henne. Tonåren med känslan att vara ful, småfet och oattraktiv hade hon inte glömt. Det hade hänt mycket sedan dess med hennes utseende, det var nästan som ett trolleri. Hon slog snabbt bort tankarna på tonåren och kände förväntningarna på festen och det som skulle kunna hända. Det var spännande med fester och träffa nya människor och framför allt killar. Även om hon inte kände någon på festen mer än Maria så kändes det ändå tryggt att gå med en tjejkompis, att ha sällskap dit och därifrån på kvällen.

Maria kom med femmans spårvagn och gick glatt emot henne, de kramades. Sedan dröjde det inte länge förrän de andra två tjejerna kom småskrattande mot dem. De måste ha druckit redan, tänkte Helena, de verkade fnittra åt allt. Maria och Helena drack

aldrig innan fester, ingen av dem var van att dricka. Ibland tog de med en flaska vin att dela på, ibland drack de bara läsk. Maria verkade föredra att inte dricka, det var som om hon inte vågade riskera att bli påverkad. Helena var den av dem som drack mer och lite för fort. Det var svårt att veta vad som var lagom. Ibland kunde hon tåla en halv flaska vin, men ibland slog fyllnaden till snabbt, hon sluddrade och kände sig full och dum. Alkoholen i kroppen gjorde henne mer frimodig och hon kunde pladdra på utan att behöva tänka efter, hon vågade prata med killarna utan att slå ner blicken.

Ronny var tjugofem år och trots sin ungdom riktigt duktig på att fixa till mat. Alla på festen betalade tjugofem kronor var för maten. Totalt trängdes tjugo personer i den lilla tvåan. På något sätt hade Ronny lyckats greja stolar och några extra bord så att alla fick varsin sittplats. Det var trångt, men så var det ofta på festerna hemma hos någon. Plastmuggar och papperstallrikar fanns uppdukade och ur ugnen spreds ljuvliga dofter. Helena bad att få låna en vinöppnare av killen bredvid som precis hade öppnat sin flaska. Hon koncentrerade sig för att få upp korken utan att verka alltför oerfaren och hällde upp i två glas och gav Maria det ena. De läppjade båda försiktigt. Helena iakttog människorna runt om sig och upptäckte som vanligt att de flesta var obekanta, förutom Maria. Maria böjde sig mot henne och viskade att hon kände ungefär hälften av killarna som var där från föreläsningarna i maskinteknik.

Maria kom snabbt in i diskussionen om en föreläsare i Mek B. Helena lyssnade förstrött och betraktade omgivningen. Några

par fanns bland gästerna, hon tittade på de ensamma killarna och funderade på vem hon tyckte var snygg. Ronny avbröt alla när han kom ut från köket och förklarade att maten var klar och stod på spisen. Alla uppmanades att ta var sin papperstallrik och hämta maten i köket. En stund senare satt alla och åt. Helena satt snett mitt emot Maria och med en kille bredvid sig och en mittemot. Han mittemot kände hon instinktivt att hon inte tyckte om och det var tydligen ömsesidigt. I varje fall så tittade han överhuvudtaget inte på henne, det var som om hon inte fanns. Killen bredvid verkade trevlig, men var påverkad och tjatig. Han lutade sig väl mycket mot henne och Helena kunde känna hans andedräkt som luktade sur öl. Dörren öppnades och en blond kille i trånga jeans och uppknäppt färgglad skjorta kom in. Han bar på en plastpåse där man såg konturerna av en vinflaska. Han hejade på alla som trängdes runt bord och stolar. Han var inte det minsta blyg och verkade känna de flesta. Precis när han skulle sätta sig ner, hejade Ronny honom och skickade ut honom till köket för att hämta mat.

Killen slog sig ner vid samma bord som Helena men vid andra änden. Han var glad och frimodig. Hon betraktade honom i smyg, han var tydligen rolig, för de andra runt honom föll i skratt hela tiden. Hon önskade att hon hade suttit bredvid honom istället för den något klistriga killen bredvid som luktade öl. Hennes blick drog sig hela kvällen som en magnet bort mot killen, han däremot verkade inte se henne.

Ett par timmar senare var det dags att dra vidare, ut på stan. Tre ställen var aktuella, men de kunde inte enas. Helena hörde

att den rolige killen och de närmaste runt honom skulle dra till en nattklubb i Nordstan, medan många av de andra ville gå till Akademika på Liseberg. Maria ville också gå till Liseberg, men Helena lyckades övertala Maria om att gå till Nordstan. Maria hade skrattat till och förstått. Det var där som Helena kom i kontakt med Sune, visserligen var han ordentligt berusad, men det var många av de andra killarna också. Vad hon inte visste var att Sune var en kille som mer än gärna festade och drack. Det hon såg var en glad, attraktiv, utåtriktad kille som skulle kunna ge henne ett spännande liv och en tillhörighet som hon saknade.

ETT ÅR EFTER SKILSMÄSSAN lever Helena sitt hektiska vardagsliv som heltidsarbetande lärare och har sina tre barn varannan vecka. Hennes förflutna gnager och det finns en önskan att förstå och att gå vidare i livet. Hon längtar också efter att finna den äkta kärleken.

Minnen glimtar till och lägger pusslet med bilder från uppväxten med syskonen på sextio- och sjuttioalet, den uppslitande ungdomen, kaoset och bråken med mamman. Men också annat som är svårare att greppa. Vad orsakar den knepiga relationen till systemen? Vad kan förklara det som hände Helenas bror? Vilka smärtsamma och dolda händelser inträffade egentligen på trettioalet under mammans uppväxt? Mamman som numera bor på demenshem.

Hur kan det utsägas, det gömda, förklara hur vi medvetet eller omedvetet väljer att leva våra liv? Hur ska man kunna se destruktiva beteenden och göra något åt det osunda när man själv lever mitt i det? *Glimtar av minnen* är en roman som väcker de djupa existentiella frågorna.

CARINA BLID bor i Göteborg och debuterar med denna roman. Hon är i grunden kemist och har tidigare arbetat med miljöfrågor hos olika myndigheter. Sedan hösten 2020 skriver hon på heltid. Människors utsatthet, relationer och det hoppfulla är ledord i skrivandet.

Lassbo Förlag
FÖR BERÄTTELSEN I DIG

9 789198 640175 >